

PROPOSTES DIDÀCTIQUES

Sèrie Grogà, 1
[a partir de 12 anys]

onada edicions

Quaranta-sis contes i un gelat

Vicent Marçà

Il·lustració Canto Nieto

INCLOU PROPOSTA DIDÀCTICA
2a edició

PROPOSTA DIDÀCTICA 1

Núria Gómez Juan · Francesc Delcastillo Monserrat

Aquest no és, ja ho has pogut comprovar, un llibre de lectura com els altres. Encara que només hi haja una història i ben curta les possibilitats de treballar-lo no les esgotarem tan sols en un trimestre, no. El farem durar tot el curs.

Podràs triar com treure'n tot el profit.

Per un costat, si ho desitges, ara tens l'oportunitat d'escriure el teu llibre. T'inventes una història i li vas donant les mateixes característiques que cadascun dels quaranta-sis contes de Vicent Marçà. Són les qüestions assenyalades amb la lletra A. Molt de compte amb aquesta opció. Primer caldrà que tries el format de la teua futura obra: a mà, amb ordinador... tapes dures, tapes toves... mida, color, il·lustracions... Procura que faça goig.

Per un altre, sempre pots acabar per fer el típic treball-control de lectura que també et permetrà gaudir al màxim d'aquesta peculiar manera de veure el món des de tantes perspectives. Són les qüestions assenyalades amb la lletra B.

1. Conte

A. Escriu la teua història: dos personatges, un testimoni, un conflicte. No ho faces massa llarg.

Si no se t'acut res, ací tens alguns suggeriments.

- Primer dia de classe del curs. Examen "sorpresa". Vols copiar. No pares d'incordiar un company nou fins que es gira i et diu que ni pensar-ho. Us agafa el profe. Els dos al carrer i suspesos.
- Has acabat de sopar. Vols mirar la tele. El teu germanet menut, també. Esprint pel passadís per agafar el comandament a distància. Ja el tens a la mà, però ell (sempre ell, el molt pesat), li pega sarpada i cau al terra. Comandament a trossets. Esbroncada del pare.
- Vas a comprar-te un disc del teu cantant favorit. Arribes a la botiga i el dependent li està venent l'últim a una xica

que tens vista per l'institut. No t'ho penses gens. Els el pilles de les mans i allargues a córrer.

- Un davanter de nom començat per la lletra R vol arribar a una pilota. Un defensa de cognom començat per P també hi vol arribar. Els dos fan tard. Ossos trencats.
 - Et saltes un stop amb la teua moto tunnejada. Castanya segura, efectivament. La víctima és un Mercedes també tunnejat amb alerons. Arriba la policia.
 - Per favor, no faces cap de les anteriors històries. Aquesta primera activitat, naturalment, serà molt “controlada” pel teu professor o professora. La teua història s’ha de poder contar, com a mínim, de quaranta-sis formes diferents. Molt de compte.
- B.** Aquest primer conte és la base de tots els altres. Llegeix-te'l bé. Per cert, l'autor, pel que siga, se n'ha oblidat de descriure la protagonista. Fes-ho tu. Com és? Com va vestida? Què li agrada? Quin curs fa?... El que vulgues. Entre seixanta i vuitanta paraules. Després ja comprovaràs si t'has equivocat o no.

2. Misteri

- A.** T'has fixat en la tècnica usada per l'autor? Ha convertit un història intranscendent en un relat de misteri. Agafa el teu conte. Imagina que el conflicte plantejat no ha estat casual sinó premeditat. No més de dues-centes paraules. Tampoc moltes menys.
- B.** Ja veus que, efectivament, ara la història del gelat de kiwi ha esdevingut un conte de misteri, però... com notem aquest canvi? Esbrina les característiques dels relats de misteri i cerca-les en aquest text.

3. Impossible

- A.** Imagina que del conflicte naix una gran i duradora amistat. Torna a escriure la història però ara s'ha de comprovar com gràcies a un incident pot sorgir una esperançadora amistat i qui sap si...
- B.** Bateria de preguntes. De què són gelats gratuïts? Per què són gratuïts? De què són els gelats que s'han de pagar? Quina actitud pren el gelater quan comprova que s'ha fos el gelat? Inventat uns quants sabors més de gelats gratuïts.

4. Sense la lletra A

- A.** Tu ho pots fer, segur, com l'escriptor, requetebé. Prohibit l'ús de les lletres que representen el primer so de tots. Si ho trobes difícil, no escrigues més de cent mots en la (*) present qüestió. (*) Ho sento, però no he tingut més remei, no puc viure sense les AAAAAAA!
- B.** L'autor ha hagut de fer veritables exercicis de malabarisme per escriure un text sense la lletra "a". Busca al text deu expressions que no continguin aquesta grafia i canvia'ls per paraules on sí que hi siguen. Per exemple: "Jove de sexe femení" = "xiqueta".

5. Indecisió / dubte

- A.** Qualsevol conflicte pot ser causat per una indecisió. I, de vegades, les indecisions vénen per un excés d'urbanitat (què significa "urbanitat"?). Segur que en la teua història pot passar el mateix. **B.** Molt de compte. Ací, per primera vegada en tot el llibre, s'hi introdueixen nous personat-

ges. Qui són? En aquest cas, per què es desfà el gelat? (No val a copiar literalment el que diu el llibre). Busca al text i copia'ls cinc casos en què es manifeste dubte i indecisió.

6. Numèric

- A. Tu només cal que arribes a onze. Ben assenyalats, això sí.
- B. Quants litres d'orxata hi ha a la màquina? Quants passatgers viatgen a l'autobús? Allarga la història fins arribar a trenta.

7. Tal com jo ho he viscut

- A. En primera persona. La teua història també en primera persona. Dues-centes paraules si fa no fa. B. Recordes quina diferència hi ha entre autor i narrador? Aquest conte sabem que està en primera persona perquè sabem que hi ha verbs, pronoms personals forts, pronoms febles, possessius en primera persona. Busca'n un exemple de cada. Quins temps verbals hi apareixen?

8. Trabucacions

- A. Molt difícil, no? Deixem-ho córrer. Intenta llegir-lo i, per què no, escriure'n un de paregut usant un sistema semblant. Pensa però que el teu llibre només tindrà quaranta-cinc contes i no quaranta-sis. Vols quedar malament per un?
- B. Si vols entendre'l, copia la solució. Està a la pàgina 13.

9. Cap arrere

- A.** Passa moltes vegades. En el cine, en les novel·les, en els acudits... Curtet. Comença pel final i acaba pel principi.
- B.** Esbrina en què consisteix la tècnica del flash-back i explica-ho. Les preguntes també seran a l'inrevés. Per què volia un gelat de kiwi Maria? Qui assegura haver demanat primer el gelat?

10. Horòscop

- A.** Pensa de quin signe del zodíac pot ser un dels protagonistes de la teua història. Casualitats de la vida, en aquesta ocasió els redactors de l'horòscop l'han encertada. Al teu conte, encara més casualitat, també.
- B.** Vinga, va, ja hauries de saber quines són les característiques dels textos predictius. Ara que ja ho saps perquè ho has mirat en algun llibre, comenta quines d'aquestes característiques trobes en aquest conte.

11. De cap manera

- A.** Tu mateix. Empra aquesta tècnica de negació en la teua història.
- B.** Vés seguint l'ordre del text i respon. Quan no era? Com no era la xiqueta? Què no es va demanar? Com no era el gelat? De què no tenia gust? Què li podia haver passat?

12. *En vers*

- A.** T'atreveixes? Si t'ho proposes ho pots fer.
- En un examen un amic volia copiar de mi.
 - Allò no era de companys, jo ja ho sabia de fa anys.
 - No s'ha de deixar copiar ni a l'amic, ni al veí, ni al germà...
- B.** Comentari del nivell mètric del poema. Quants versos hi ha? Són d'art major o d'art menor? Quantes síl·labes té cada vers? Com és la rima, assonant o consonant? Trobes que el poema té algun "reble" (rima fàcil entre per exemple un infinitiu i un altre, un gerundi i un altre, etc.)? Assenyala també si hi trobes alguna sinalefa o alguna elisió.

13. *Nota fúnebre*

- A.** "Esquela. Anunci en un periòdic per comunicar una defunció". Pensa qui és la víctima del teu conte i escriu-li una esquela. No cal que la facis tan llarga. Si no vols escalfar-te massa el cap, en busques una en qualsevol diari i canvies tots els noms propis pels dels teus protagonistes (si te n'has d'inventar algun, no passa res).
- B.** Busca al text totes les paraules que tinguen a veure amb el món de la mort, amb el camp semàntic del dol. Vaja, tot allò que hauria de saber-se un empleat d'una funerària per aprovar unes oposicions.

14. La policia investiga

- A.** No cal que siga tan llarg com aquest l'interrogatori. Molt de compte perquè ja veus que ací apareixen personatges nous. N'hi haurà prou amb unes deu intervencions; en total, clar.
- B.** Una de molt fàcil i que no te l'esperaves. Fes un resum del text.

15. Animal

- A.** Usa també, com a mínim, deu d'aquestes comparacions en la teua història. I si vols afegir-ne alguna més, doncs... tampoc no passarà res.
- B.** Fes un llistat amb tots els animals que hi apareixen i ordena'ls per ordre alfabètic. I també, perquè no, intenta classificar-los per espècies.

16. De colors

- A.** Descriu amb el màxim detall l'espai on té lloc la teua història. Cent cinquanta paraules, et sembla bé? No te n'oblides d'usar, com a mínim, deu dels colors que surten al conte.
- B.** Torna a escriure tots els adjectius qualificatius que surten al text. Si molt convé repassa't què és això d'un adjectiu qualificatiu. Fixa-t'hi bé!

17. Olors

- A.** Aquest conte comença fent-nos sentir unes olors "agradables" (o no insuportables, vaja) i acaba per fer-nos ensu-

mar unes pudors fortes. Tu faràs el mateix però a l'inrevés. Comença per les pudors i acaba pels perfums. Sobre les 200 paraules (ja veuràs com te'n sortiran més).

- B.** Anota totes les olors i pudors que apareixen en el text. Escriu després una oració amb cadascuna. No, no val a copiar les del llibre.

18. Exactitud

- A.** De vegades, tanta precisió pot arribar a cansar. Però mira, és el que ens toca. Omple la teua història de dades, com més, millor.
- B.** Apunta. Mesures de longitud, de superfície, de massa, de temps i de temperatura que apareguen al relat. Que per a què aprofita això? Per a dues coses. Una perquè faces memòria d'algunes de les propietats de la matèria. I dos, perquè demostres, naturalment, que t'has llegit el conte, no?

19. Vegetal

- A.** El teu conte no caldrà que faça referència a tants vegetals. “Entre verdures, fruites i flors”, fes el teu relat amb deu vegetals.
- B.** Busca totes les comparacions del text i tracta d'explicar-ne el significat. Et pot ajudar un diccionari de locucions i frases fetes (Això ja ho vam veure el dia que vam anar a la biblioteca, te'n recordes?). Per exemple: “Roja com una tomata” = “Sufocada”.

20. S + 12

- A.** Ho has entés bé? Subratlla els substantius de l'activitat número 1. Ja està? Agafa un diccionari. Canvia cadascun d'aquests substantius pel substantiu següent del mateix gènere que trobes al diccionari. És possible que la història quede estranya. Però també pot quedar molt graciosa. Un exemple. “Maria entra a la geladeria. Demana un gelat de kiwi...” podria quedar “Maria entra a la gelatina. Demana un gemec de kremlin...”
- B.** Et pensaves que no hauries d'agafar el diccionari? T'equivoques. Subratlla els substantius d'aquest conte tan absurd que li ha quedat a l'autor, ordena'ls alfabèticament i escriu-ne el significat.

21. V + 5

- A.** Ací el mateix però amb els verbs. L'exemple. “Maria entra a la geladeria. Demana un gelat de kiwi...” podria quedar “Maria entravessa a la geladeria. Democratitza un gelat de kiwi...”
- B.** Igualet, igualet que al relat anterior, però ara amb els infinitius dels verbs.

22. Sorollós

- A.** Ací l'autor ens ha descrit l'ambient acústic de la seua història. Endavant. Amb tots els sorolls que se t'acusdesquen.
- B.** Busca tots els verbs del text que facen referència a algun soroll. Possiblement no sabràs el significat d'alguns. Ja saps què és el que has de fer, no? Ara que ja ho saps tot, escriu una oració amb cadascun dels verbs.

23. Les lletres ballen

- A.** Això tu també ho saps fer. Agafa la història de l'activitat 1 i barreja les síl·labes de les paraules. Molt de compte: deixa-ho de tal manera que després es pugui llegir i no poses massa consonants juntes!
- B.** Tu també. Les lletres poden ballar de moltes maneres: Maria pot ser Miara, però també Imara o Marai. Una altra vegada el text, però amb un altre ball de lletres.

24. De cinc en cinc

- A.** Sí? Segur que sabràs. Només es tracta d'agafar la teua història i canviar-la afegint 4 paraules entre paraula i paraula. Molt de compte perquè ha de quedar una història diferent!
- B.** Tornem a les coses fàcils. Fes un resum d'aquest relat. En què es diferencia de l'original? En què s'hi assembla?

25. Personificació

- A.** Sí, tot és possible. Es tracta només que un objecte inanimat cobreixi vida i pugui contar la TEUA història des del SEU punt de vista.
- B.** Una personificació, com bé saps, és una figura retòrica que consisteix a... Això, digues què és una personificació. És més, digues què és una figura retòrica. I encara més, busca on vulgues exemples d'altres figures retòriques, digues en què consisteixen i posa'n algun exemple.

26. Teatre

- A.** Aquest és molt senzill. No te n'oblides de posar acotacions i de marcar bé les diferents escenes. I de posar-li un títol.
- B.** Agafa un diccionari i assabenta-te'n de què signifiquen aquests conceptes: escena, acotació i teló.

27. Les paraules ballen

- A.** Torna a agafar el primer conte. Desordena les paraules i ja està.
- B.** Agafa un paper. Escriu un text d'uns 100 paraules. Del que vulgues. Escriu cada oració en una línia diferent. Ja està? Ara agafa cadascuna de les oracions i la retalles. I ara, més difícil encara, agafes cada oració –primer una, després una altra...– i retalles les paraules. De cada oració fas un muntonet amb les paraules i tornes a escriure les oracions en l'ordre que vages agafant cada paperet.

28. Com conta la galleta el que va passar

- A.** Això ja ho saps fer d'altres vegades. Aquesta activitat és igual que la número 25. Només has de canviar l'objecte i, naturalment, la perspectiva.
- B.** A contar coses! Una història, breu, sobre les dues-centes paraules i que l'explique algun ésser inanimat.

29. Un poc passota

- A.** No, tu no passes. Ja coneixes aquesta manera de parlar, no tio/a? Amb un estil tan passat de voltes escriu novament el teu text, però que siga una passada de text.

- B.** Aquesta història es caracteritza per la forma d'expressar-se dels seus personatges. Tracta d'esbrinar quins són els trets propis d'aquest registre lingüístic, d'aquesta peculiar manera de parlar que tant i tant coneixeu els joves. A veure si ho has entés bé, val?

30. Cal·ligrama

- A.** No cal que ningú t'explique què és un cal·ligrama, veritat? N'hi haurà prou que agafes cinc paraules de la teua història i “les dibuixes”.
- B.** Tu també. Agafa un diccionari, busca cinc paraules que comencen per la desena lletra de l'alfabet i després “dibuixa-les”.

31. Els personatges

- A.** Aquest és una miqueta més llarg. Tampoc no massa, no et cregues. Escriu una breu biografia dels personatges de la teua història. Intenta imitar tant com pugues l'estil de l'autor.
- B.** Hauràs de contar la teua vida. O el que és millor, una de diferent. Hauràs de tractar d'escriure-la amb un estil semblant al que emprà Vicent Marçà en aquesta història. Com que sé que t'agrada tant que t'ho deixen tot ben claret, et diré que... 250 paraules. No et capfiques a comptar-les, però si te n'has de passar, que siga per excés.

32. Estadística

- A.** Hauràs de fer-me una demostració de domini de l'estadística. Agafa la teua història original i fes una estadística

semblant a la que hi ha en aquest conte. Intenta, també treure les teues pròpies conclusions, gràfica inclosa.

- B.** Agafa el teu llibre de Geografia. Obri'l per la pàgina 27. Compta 125 paraules. Aplica-hi la tècnica que ha emprat Vicent Marçà. La gràfica ben polida, eh!

33. Màgic

- A.** Molt senzilla aquesta. Imagina que Bequefaig i Malifeta irrompen amb força a la teua història i la modifica. Ja ho has imaginat? Ara imagina que la fada bona et fa aquesta activitat. Això seria tindre massa imaginació i no podrà ser. Ja ho sabies, veritat?, que Malifeta acabaria guanyant. Vinga!
- B.** Tornem-hi. Fes un breu resum d'aquest conte. Després, vés a la biblioteca que tingues més a mà i localitza algun llibre que explique bé la vida i miracles d'alguns éssers mitològics. Si no en trobes cap, demana ajuda a la persona encarregada. Quan ja ho tingues ben localitzat conta'm la història de cinc d'aquests fescinants personatges.

34. Anuncis breus

- A.** Estem de liquidació i ho haurem de vendre tot. Tu mateix.
- B.** Quina empresa regala una màquina expremedora de la seua pròpia marca? A què es refereixen els “preus raonables”? De qui donaran el telèfon i l'adreça electrònica? Què fabrica Sant Nicolau? Quines màquines és obligat que tinguen cable i endoll? D'on és client “l'home de negre”? I la “velleta maga”?

35. *Psicòleg*

- A. El teu protagonista també ha d'anar al psicòleg. Està carregat de manies! Un diàleg, deu intervencions de cadascú entre el teu personatge i un psicòleg.
- B. Quina és la mania de Maria? De quin color té les parets de l'habitació? I la seua bicicleta? Per què va Maria al psicòleg?

36. *En altres llengües*

- A. Vaja llengües. No cal saber cap idioma nou per poder escriure amb l'habilitat de l'autor en cinc llengües diferents, totes ben macarròniques, això sí. Tu també, la teua història en italià, francès i rus. I si ets capaç, fins i tot en anglès: "Mary goes to the geladeration..."
- B. T'hauràs espavilar per on siga. Copia, d'on siga, cinc línies en cadascuna de les llengües que es proposen en el conte. Ací hauràs de tirar mà de la biblioteca, d'internet, d'algun amic o amiga que domine algun d'aquests idiomes... no, si al final encara acabaràs per lligar gràcies a aquest llibre!

37. *A, E, I, O, U*

- A. Amb l'habilitat que has adquirit de seguida te n'hauràs adonat de què has de fer ací. La teua història, llevés totes les vocals i les canvies de cinc en cinc, per ordre, per les **a**, **e**, **i**, **o** i **u**.
- B. No deu ser gens fàcil. Tracta d'escriure un parell d'oracions en què apareguen les vocals en el mateix ordre que en

aquest conte. I que tinguen sentit, si pot ser, és clar. Per exemple. “Anem-hi, jo usaré fil molt dur”. Segur que tu ho sabràs fer millor.

38. Enfadat

- A.** Ja sabem com són a casa. Sempre dient-nos què hem de fer i què no i quan. Llegeix-te bé el conte. Ja te l’has llegit? No m’enganyes que ja saps que les mentides tenen data de caducitat i als mentiders sempre se’ls acaba agafant. Ara, així, molt bé. Ja te n’has adonat de qui és narrador d’aquest conte, no? Doncs tu no has de fer el mateix, no. Torna a escriure la teua història però en primera persona i pegant-te la bronca a tu mateix. A que ho has fet més de dues vegades això de dir: “per què ho he fet, per quèèèèè?!”
- B.** Qui és el narrador d’aquest conte? Per què s’enfada amb el protagonista? Què diu que tenen a casa? Quin aparell domèstic té dos motors? Quin és el consell final?

39. Programa de televisió

- A.** Ací es diu “De cor a cor” però tu en saps uns altres de programes televisius semblants, segur. Col·loca el teu protagonista en qualsevol plató, dóna-li una quantitat de diners considerable perquè ho aboque tot i deixi anar una bona exclusiva. No cal dir que pots basar-te en personatges que tu coneixes per fer-li l’entrevista, no sé, Jesús Cariñas, Ama Rosa Quitada o Carmele Marchate.
- B.** Ara seràs tu qui preguntaràs. Després d’haver-te llegit el conte, escriu quinze preguntes que posaries en un examen per comprovar si algú s’ha llegit el conte. M’explico?

40. *Opinions diverses*

- A. Igualet igualet. Per saber l'opinió sobre el teu conte, hem preguntat a diferents personatges o hem llegit la seua obra per saber què deien. Ací està el resum:
- B. Imagina que els distingits personatges que han donat el seu parer sobre la història del gelat han canviat d'opinió i ho veuen tot d'una altra manera. Tu mateix, però tracta de respectar-los igual la personalitat.

41. *Ambpa lapa pe*

- A. Potser el títol no acabe de ser l'adequat i haguera quedat més graciós així: *Ambpa lapa pepe*. És a dir, l'autor ha col·locat darrere de cada síl·laba la consonant p seguida de la vocal anterior. Ho tens molt fàcil: canvia de lletra i prou. Pots utilitzar qualsevol consonant o fins i tot qualsevol síl·laba. Per exemple la ema o la síl·laba mi.
- B. Aquesta manera d'escriure, no deixa de ser una mena de llenguatge críptic. Saps què és això, un "llenguatge críptic"? Escriu-dibuixa el missatge de les primeres catorze paraules del conte, sí, fins on posa "kiwi".

42. *Expressions minúscules*

- A. Com que el teu conte ja te'l saps de memòria, però de memòria de memòria, afegix-li unes quantes onomatopeies, dues o tres exclamacions i algunes preguntes breus inacabades. Després, elimina el conte i, voilà ja tenim aquestes expressions minúscules fetes.
- B. Què són les onomatopeies? Hi ha alguna regla per escriure-les? Escriu-ne cinc més amb una oració cadascuna, per

contextualitzar-les. Pots comprovar que al llarg d'aquest conte apareixen diverses expressions amb punts suspensius. Els punts suspensius s'utilitzen en els textos amb diferents finalitats; ací mateix ens poden indicar inquietud, sorpresa fins i tot o que alguna cosa no està del tot acabada. Vinga!

43. Amb molt de tacte

- A. Al llarg d'aquesta versió la protagonista percep una sèrie de sensacions que tenen a veure amb el sentit del tacte. Troba les coses rasposes o toves. Dels cinc sentits que diuen que tenim, tria el més s'adapte a la teua història. Pots parlar de colors llampants, de sons estridents, de pudors nauseabundes o de gustos dolços.
- B. Fes un llistat amb els adjectius del text que denoten això, tacte.

44. Definit

- A. Què és el que ha fet ací l'autor? Fixa-t'hi bé. Ha substituït diverses paraules per les seues definicions. Per exemple, en comptes de dir entrar diu passar de fora a dins; en comptes de dir gelat diu no sé què d'un producte batut. Tu torna a reescriure la teua història inicial (quin fart, veritat?) tot canviant els cinc mots que desitges per la seua definició.
- B. En general, tenim tendència a veure el diccionari com un enemic nostre. L'associem en massa ocasions amb un treball extra a l'hora de llegir qualsevol cosa. Contesta: què és un diccionari general? Quina diferència hi ha entre diccionari, diccionari enciclopèdic i enciclopèdia? Series capaç de dir cinc classes diferents de diccionaris?

45. *Un somni?*

- A.** La fantasia al poder! Adorna el teu relat amb aqueixos elements que de vegades es presenten en els somnis. Pots fer-ho encara més exagerat que Maria. Els somnis et permeten tindre superpoders i pots volar, desaparèixer o fer desaparèixer el que tu vulgues. Va, que ja acabem... quina llàstima, no?
- B.** Llig-te bé aquesta història. Quins són els elements que ens permeten identificar que el que es conta es tracta d'un somni? Justifica la teua resposta.

46. *Diccionari*

- A.** Només amb deu paraules del teu conte. No val a repetir les del llibre, no te'n passes!
- B.** Seguim amb el tema dels reculls lèxics. Què és un glosari? Si hagueres de fer-ne un d'aquesta història del gelat, quines paraules triaries? Per què?

Postfaci

- A.** Pots fer-lo o no. No, no està ben explicat això. El postfaci s'ha de fer, obligatòriament, però pots triar entre escriure'l tu o que te l'escriga algun company, algun profe, algun germà, una cosina o qualsevol parent teu al qual prèviament hauràs martiritzat amb la lectura del teu flamant llibre. **Enhorabona!**
- B.** Aquest postfaci va ser escrit pel poeta Manel Garcia Grau. Llig-lo, naturalment i després fes un breu treball d'investigació. Busca una ressenya bibliogràfica d'aquest escriptor, copia-la i acompanya-la d'un dels seus poemes.

PROPOSTA DIDÀCTICA 2

Mònica Agramunt · Roser Fabregat

1. Conte

1. Aquesta és la llavor, és a dir, la mare de la resta de textos; de manera que t'invitem a donar-li una forma perdurable. Farem un punt de lectura:
 - Sobre un tros de cartolina blanca, dibuixa un cucurutxo com el de la portada del llibre.
 - No t'oblides de donar-li color.
 - A la part del darrere copia el conte mare.
 - Plastifica'l i ja pots començar a treballar.
2. Escriu un conte mare personal seguint el model del conte número 1: d'unes 50 paraules i amb frases curtes. Et recomanem que partisques d'una anècdota senzilla.

2. Misteri

3. Ens hem introduït en el gènere narratiu dels contes de misteri, de temor... Si t'hi fixes veuràs que els esdeveniments són els mateixos que al primer conte, però Maria té por. Busca els elements que denoten aquesta por.

(Nota: Pensa en les pel·lícules de temor.)

3. Impossible

4. Ara ha canviat el to de la narració; si abans Maria estava espantada ara està feliçment optimista. Per què ha passat això, com ho ha aconseguit l'autor? Doncs ha fet que totes les coses rutllen de la millor manera possible. Busca els elements que expressen aquest optimisme.

4. Sense la lletra “a”

5. L'autor substitueix paraules que contenen la vocal “a” per sinònims lèxics i textuals. Com s’ha referit el nostre escriptor a: *alhora, ara mateix, calor, demanar, gelat de kiwi i xiqueta?*

5. Indecisió/dubte

6. Pots fer un conte... o no. Ben mirat, si no fores tan indecís... potser et quedaria bé, però... Jo què sé!

6. Numèric

7. Sabries tu refer el teu conte mare seguint el còmput numèric que fa servir l'autor?

7. Tal com jo ho he viscut

8. En els llibres, pel·lícules, cançons, històries orals... hi trobem un ventall molt ampli de narradors. En aquest conte ha canviat el tipus de narrador.
- Com el definiries?
 - Quines marques lingüístiques hi has trobat?
 - Quin efecte li fa al lector aquest canvi de narrador?

8. Trabuacions

9. No ens hem aclarit en llegir el conte, redacta'l tu de manera coherent.

10. Explica com l'autor aconsegueix transformar els substantius en verbs i a l'inrevés. Empra la següent terminologia: lexema, morfema de gènere, morfema de nombre i morfema de persona.

9. Cap arrere

11. L'autor ha capgirat completament un dels dos aspectes del temps del discurs: l'ordre. Com ho ha fet? Fes una prova semblant amb el teu conte.

10. Horòscop

12. Algunes de les característiques del text predictiu són l'ús del futur i del present d'indicatiu ja que aquests textos informen sobre el futur partint del present. Busca'ls al text.
13. També hi trobaràs la terminologia específica de l'horòscop, ja saps, tot això de l'astrologia. Busca-la.
14. Per què creus que parla de la família?

11. De cap manera

15. Aquest text està fet a la contra i és que hi ha molts elements lingüístics que neguen. Els haurem de classificar i, per fer això, t'ajudem amb la següent graella:

Adverbis de negació	Conjunció copulativa negativa	Conjuncions adversatives	Pronom emprat en contextos negatius	Verbs que duen implícita la negació

12. *En vers*

16. Ara, en vers: farem un estudi mètric i retòric del poema, però no t'espantes, segueix aquests passos:
- còmput sil·làbic i tipus de rima.
 - troba les dues figures retòriques que hi ha al text: l'hipèrbaton i la personificació.

13. *Nota fúnebre*

17. Retalla diverses notes fúnebres que trobes als diaris i compara-les amb aquest conte, quines semblances hi trobes?
18. Què signifiquen les sigles *DEP* i *RIP*?

14. La policia investiga

19. L'escriptor ha transformat el conte en un text conversacional, podria ser fins i tot un llibret teatral sense acotacions. T'atreveixes a escenificar-lo amb els teus companys?

15. Animal / 19. Vegetal

20. Avui en dia utilitzem, sense adonar-nos-en, moltes expressions en forma de comparacions, frases fetes i metàfores que fan referència als animals i als vegetals com ara: *ser lent com una tortuga, donar gat per llebre, menjar com un bacó, estar roig com una tomaca, venir de l'hort...* Has de localitzar-ne moltes en aquests dos textos.

16. De colors

21. Aquesta versió és molt visual, per la qual cosa, t'invitem a representar-la en imatges. Ho sabràs fer?
22. Si no, sempre pots treballar el text descriptiu, dins de la narració, amb aquestes dues característiques:

adjectius qualificatius	pretèrit imperfet d'indicatiu

17. Olors / 22. Sorolls / 43. Amb molt de tacte

23. Ets conscient de la importància dels cinc sentits a la teua vida? Intenta descriure un itinerari conegut mitjançant les flaires i pudors que perceps, els sorolls que escoltes o les sensacions tàctils.
24. Quins sorolls, olors i sensacions tàctils et suggereixen les següents paraules que t'hem buscat:

PARAULA	OLORS	SOROLLS	TACTES
<i>Bany</i>			
<i>Platja</i>			
<i>Institut</i>			
<i>Llotja del peix</i>			

18. Exactitud

25. Ara el conte, que és un text narratiu, prenent la precisió típica dels textos acadèmics ha esdevingut una altra cosa. Prova tu de fer el mateix explicant algun fet quotidià amb tant de rigor que, com aquest, ens faça riure.

20. S+12 / 21. V+5
37. A, e, i o, u / 41. Ambpa lapa pe

26. Quin és el codi secret de cada conte?
27. Juguem a fer d'espies: inventa't un codi secret i amb ell emmascara el conte mare. Els teus companys hauran de descobrir-lo.

24. De cinc en cinc

28. Fes-li cas a Vicent Marçà.

25. Personificació
28. Com conta la galleta el que va passar

29. Seguint aquests models, explica un conte popular des del punt de vista de l'objecte; per exemple: la sabata de la Ventafoçs.

26. Teatre

30. Segur que no us atreviu a representar aquest guió teatral.

23. Les lletres ballen
27. Les paraules ballen

31. Hi ha alguna fórmula per al ball de les lletres i les paraules?

29. Un poc passota

32. Localitza les paraules i expressions que us són més familiars a la vostra generació i que, per tant, els més grans (professors, pares, padrins...) no acabem d'entendre. Això es diu variació diacrònica generacional.

30. Cal·ligrama

33. Un cal·ligrama és un dibuix resseguit amb paraules. Podries inventar el teu primer cal·ligrama narrant-nos un fet?

31. Els personatges

34. Amb tot el que saps sobre el famós incident entre el gelat i els xiquets, fes una classificació dels personatges seguint aquest esquema:

Personatges:

1. principals
 - 1.1 protagonista
 - 1.2 antagonista
2. secundaris

32. Estadística

35. Qui diu que l'estadística és avorrida? Proveu entre tota la classe de fer-ne una a partir dels següents elements: els besos, les abraçades que us feu al llarg del dia; el color dels vostres ulls; el sabor del gelat que més us agrada...

33. Màgic

36. Als contes màgics infantils hi trobem gairebé les mateixes paraules: bruixa, mag, fada, vareta màgica... Cerca'n al relat.
37. Què significa Malifeta, en Bruixa Malifeta? Què significa Bequefaig, en fada Bequefaig? Podries tu inventar noms semblants per a altres personatges?

34. Anuncis breus

38. Aquí tenim un exemple d'allò que en diem economia de llenguatge, o siga: dir més amb menys paraules. Seguint aquest exemple elabora anuncis breus sobre coses de l'aula o sobre tu mateix.

35. El psicòleg

39. Com seria la visita al psicòleg del protagonista del teu conte? Escriu-ne la conversa.

36. En altres llengües

40. Aprenem llengües nosaltres també. De segur que al teu centre hi ha companys que saben diverses llengües; esbrina com s'hi diuen les següents paraules: *gelat, entrar, mà, xiquet i xiqueta*.

38. Enfadat

41. Podries endevinar qui parla amb Maria?

42. T'atreveixes a representar aquest monòleg amb l'entona-
ció adequada?

39. Programa de televisió

43. Podem ser crítics: compara el conte amb algun programa
de televisió que hages vist; busca'n 10 coincidències.

40. Opinions diverses

44. Tria l'opinió que t'agrade més i cerca informació sobre
el seu emissor. Relaciona la informació trobada amb la
declaració del personatge triat.

42. Expressions minúscules

45. Representació teatral: si abans parlàvem d'economia del lleng-
uatge, això és la mímica acompanyada del mínim diàleg.
Cal ser molt bon actor per escenificar-lo. Com ho faràs tu?

44. Definit

46. Busca les definicions dels següents mots en aquest relat de
fets més curt que una novel·la i més llarg que un acudit:
entrar, gelat, kiwi, dependent, mirar-se i discutir.

45. Un somni?

47. Dibuixa o descriu el somni més estrany que recordes.

46. Diccionari

- 48.** Els diccionaris que has emprat fins ara són objectius, però actualment al mercat hi ha diccionaris amb definicions subjectives. Inventa tu ara definicions curioses que els companys hauran d'endevinar.

